

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

1.....הלכה למעשה

א. הניח בשר על גבי גחלים היפך בו חייב לא היפך בו פטור ... דאי לא היפך ביה הוה בשיל מצד אחד כמאכל בן דרוסאי וכי מהפיך ביה בשיל משני צדדין כמאכל בן דרוסאי ... ואם נצלה בו כנרוגרת מצד אחד ... אפילו בשנים וג' מקומות

1

ב. הקודה כל שהוא חייב.....3

4.....הלכתא למשיחא

ג. המחמיץ את הכשירה חייב ואת הפסולה פטור ... חימצה ויצאת וחזר וחימצה ... חימצה בראשו של מזבח.....4

ד. לרבות לחם הפנים לחימוץ מנחת נסכים מי פירות הם.....5

ה. ומי פירות אין מחמיצין.....5

ו. וימשחם ויקדש אותם ... מדת הלח נמשח בין מבפנים בין מבחוץ מדת יבש נמשחו מבפנים ואין נמשחו.....8

ז. מנין למעלה מבשר הטאת ומבשר אשם ... ומשירי מנחות שהוא בלא תעשה ... כל שהוא ממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו ושתי הלחם ולחם הפנים יש מהן לאישים ... המעלה מכולם על גבי הכבש ... חייב.....8

דף נז.

הלכה למעשה

א. הניח בשר על גבי גחלים היפך בו חייב לא היפך בו פטור ... דאי לא היפך ביה הוה בשיל מצד אחד כמאכל בן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

דרוסאי וכי מהפיך ביה בשיל משני צדדין כמאכל בן דרוסאי ... ואם נצלה בו כגרוגרת מצד אחד ... אפילו בשנים וג' מקומות

הצולה בשבת חייב משום מלאכת האופה, הניה בשר¹ על גבי גחלים בשבת
אם נצלה בו צליה גמורה כשיעור כגרוגרת אפי' אין הגרוגרת במקום אחד
אלא יש כשיעור ע"י צירוף משנים ושלשה מקומות חייב.

ואם לא היה² צליה גמורה רק כמאכל בן דרוסאי ג"כ חייב, אלא שבוה
שאינו צליה גמורה צריך שיהיה הבשר צלוי משני הצדדים של הבשר דוקא
ואם צלוי רק מצד אחד פטור³. וכ"ז הוא לענין הטאת אבל איסורא יש בכל
גונו כדקי"ל חצי שיעור אסור מן התורה.

לא נצלה בו כגרוגרת⁴, אבל נתבשל כולו חצי בישול חייב.

וי"א⁵ ששיעור מאכל בן דרוסאי הוא מחצית בישולו. וי"א⁶ ששיעור זה הוא
שליש בישולו. ומשערים שיעור⁷ זה לפי הזמן הדרוש לבישול המאכל⁸ דהיינו
מאכל שזמן בישולו שעה א"כ חצי בישולו הוא חצי שעה ושליש בישולו הוא
עשרים דקות.

¹ רמב"ם הלכות שבת פרק ט הלכה ה

² רמב"ם שם ומ"ב שיח א

³ ועל עיקר הדין שהזכר בגמרא דעל כמאב"ד בעינן משני הצדדין דוקא יש לעיין במה שהזכר בשו"ע שיח
סעי' ט ובמ"א שם בסקל"ב דעירוי מבשל כדי קליפה ומבואר שם באיזה אחרונים דהוא כמאב"ד והלא הוא
רק בצד אחד דלא עדיף מעל גבי גחלים ואפשר משום דמ"מ איסורא דרבנן יש אבל הוא דבר חדש וצ"ע בכ"ז:
(שעה"צ שם ס"ק ה)

⁴ עיין צפנת פענח שכתב הנה מדברי רבינו נראה דמחלק בין צלי לבישול דבצלי הוה אף מצד אחד וחייב
ועיין בגזיר דף נ' ע"ב גבי חולה דסליק עמודא דנורא ע"ש אבל היכא דנתכון לרכך כגון בישול אז מצד אחד
אינו כלום ולכך אמר בגמ' מנחות כמעשה צלי של שבת דרק צלי חייב ועיין בע"ז דף ל"ח ע"א ובתוס' שם ד"ה
קמ"ל ע"ש ובדברי הר"ף ז"ל שם.

⁵ רמב"ם שם ועיין מ"ב רנ"ג לח והשו"ע רנ"ד ב, סתם לחומרא שהוא כחצי בישול ובמקום הדחק אפשר דיש
להקל.

⁶ רש"י שבת כ ע"א ד"ה בן

⁷ חזו"א סי' לז ס"ק ו

⁸ ומשערים זמן זה מזמן שהמאכל נעשה יד סולדת בו אך קודם לכן אין זה עדיין תחילת הבישול (חזו"א שם)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ב. הקודח כל שהוא חייב

כבר התבאר במסכת שבת דף קב: שעשיית נקב כל שהוא בכותל מחובר, יש בו משום קודח שהוא תולדה של בונה⁹. והבונה כל שהוא, חייב.

והעושה נקב כל שהוא¹⁰, והוא עשוי להכניס ולהוציא, חייב. אבל אם עשוי רק להכניס או להוציא בלבד, אינו אלא מדרבנן, דכל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא אינו פתח. והעושה נקב להכניס אור ולהוציא הבל, החיוב משום בונה. ואם הוא להכניס ולהוציא שאר דברים, אינו חייב משום בונה, דכל הפתחים והחלונות שבבנין הוא להכניס אור ולהוציא הבל. ואמנם החיוב הוא משום מכה בפטיש שהוא ג"כ אב מלאכה, שכל דבר שנגמר בו המלאכה, חייב משום מכה בפטיש ואפי' בכל שהוא, שכן דרך לעשות נקב כלשהו להכניס בו מחט לפתוח מנעול קטן. וחיוב זה דמכה בפטיש, אין חילוק בין בקרקע או בכלים לכ"ע. וי"א שכל העושה נקב בדבר מחובר כל שראוי לשימוש חייב משום בונה, אבל בדבר תלוש אינו חייב אלא אם כן הנקב עשוי להכניס ולהוציא שנקב זה הוא פתח גמור וחיבים על עשייתו משום תיקון כלי שהיא תולדת מכה בפטיש ובין שעשה הנקב בעץ בין במתכת בין בכלים חייב עליו משום מכה בפטיש אם הוא עשוי להכניס ולהוציא¹¹.

ולפיכך יש להיזהר מאד בניקוב כלים, וכגון פיטמת בקבוק תינוק¹², מלחיה, חיתוכי חורי כפתורי הבגדים וכיסי הבגדים, וכיוצא בזה, ואפילו הנקבים עשויים, אלא שרוצה להרחיבן, יש בזה איסור תורה, וגם אם המקום המיועד לעשות הנקב דק וקלוש, ואין צריך אלא פתיחה קלה ביותר, הרי זה בכלל איסור מן התורה.

ורק במקום שהנקבים והחיתוכים כבר עשויים בשלימותן, אלא שמכוסים בדיבוק נייר או ניילון או נייר כסף וכדומה, אזי שפיר מותר לקרוע דיבוק זה.

⁹ מ"ב סי' שיד ס"ק נב וצ"ע שהא בס"ק ח כתב דהוא משום מכה בפטיש.

¹⁰ חיי אדם כלל מא סעי' א

¹¹ שו"ע הרב סי' שיד סעי' ב

¹² ולצורך מאכלו של תינוק בעת הצורך מותר ע"י נכרי – שש"כ פ"ט סעי' כ' עפ"י הרמ"א סי' שכ"ח סעי' י"ז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

הלכתא למשיחא

ג. המחמיץ את הכשירה חייב ואת הפסולה פטור ... חימצה ויצאת וחזר וחימצה ... חימצה בראשו של מזבח

כבר התבאר לעיל דף נה: שכל המנחות¹³ הקריבות לגבי המזבח¹⁴, וכן שירי המנחות שאוכלין הכהנים, אסור להחמיץ ואין אוכלין אותן חמין שנאמר (ויקרא ו פסוק י) לא תאפה חמין חלקם וגו' אפילו חלקם לא יחמיצו ואם החמיץ בזית¹⁵ משיריה לוקה¹⁶.

אך המחמיץ¹⁷ מנחה פסולה פטור שנאמר (שם ב פסוק יא) כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמין הכשירה להשם, לא הפסולה.

חמצה כשהיא כשירה ויצאת לחוץ וחזר וחמצה אחר שנפסלה ביציאתה אינו לוקה.

חמצה בראשו של מזבח אינו לוקה¹⁸ שנאמר אשר תקריבו וכבר קרבה זו והיא כשירה.

¹³ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יב הלכה יד

¹⁴ לאפוקי שתי הלחם אף על פי שהן נקראות מנחה כדלעיל הלכה ג' מ"מ באות חמין שאינם קריבות לגבי מזבח וכן לחמי תודה באות חמין כי אינם קריבות לגבי מזבח (ובאמת אינם נקראים מנחה כדאיתא שם מ"ד ב' ועיין רפ"ה דמנחות תוס' ד"ה כל המנחות וכו'). הר המוריה שם.

¹⁵ ומצטרף לשיעור אפילו ביותר מכדי אכילת פרס, דשיעור אכילת פרס הוא רק באכילה ולא באיסור אחר. וחצי שיעור בודאי אסור מן התורה, דחזי לאיצטרופי כמו בכל האיסורים ואפילו יותר מכדי אכילת פרס, וכגון שהחמיץ בזית מן המנחה, ורק בפחות פטור (מנחת חינוך שם אות ג)

¹⁶ מלאו זה ומלאו דלא תעשה חמין (ויקרא ב', י"א) כי שני הלאוים הם לתשלום הדינים דאסור להחמיץ והן נחשבים ללאו אחד (מנחת חינוך מצוה קלה אות א)

¹⁷ רמב"ם שם הלכה יח

¹⁸ בגמ' עלו דינים אלו בתיקו ותימה דהו"ל לרמב"ם לכתוב ספק ואינו לוקה וגם מה שסתם אשר תקריבו וכבר קרבה גם הוא ספק בגמ' והאיך סתם ואפשר שגירסא אחרת היתה לו ותימה שהמפרשים לא העירו בזה (ערוך השולחן העתיד מעשה הקרבנות סי' פה סעי' יח) ובמנחת חינוך אות ו כתב שלכאורה נפקא מינה לדינא אי אין לוקה משום ספק או משום ודאי אם מותר לכתחילה לחמין אחר שקרבה כבר או אחר שיצא לחוץ וכתב "והנה ואחר שהקמיר הקומץ והוצת האור ברובו בודאי הוי קרבה כבר, ואף איסורא אין כאן דהתורה לא אזהר כלל על זה"

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ד. לרבות לחם הפנים לחימוץ מנחת נסכים מי פירות הם

המחמין¹⁹ לחם הפנים לוקה שנאמר (שם) פֶּלַם הַמִּנְחָה. בין שלשה בכלי שרת ובין שלשה שלא כלי שרת חייב שכיון שנמדדה בעשרון של קודש הרי נתקדשה, דאף מידת יבש מקדשת ויש בהם איסור חמוץ.

אבל מנחת נסכים²⁰ אין בה מלקות שאם גבלה במים הרי נפסלה קודם שתתחמין, ואם גבלה בשמן או בייץ²¹ של נסכים²² מי פירות הן ואין מחמיצין²³. וי"א²⁴ שגם במנחת נסכים מגבלה במים והיא כשירה ולפיכך אם נתן בה מים והחמיצה לוקה.

דף נז:

ה. ומי פירות אין מחמיצין

¹⁹ רמב"ם שם הלכה יט

²⁰ צ"ע למה נקט הרמב"ם דוקא מנחת נסכים הא מנחת חביתין נמי היה שלשה לוגין לעשרון, וכך מנחת חינוך לדעתו בפ"ה מכלי המקדש הי"ו, ועיין משנה למלך שם, א"כ כיון דהיה שלשה לוגין לעשרון לא היו נותנים מים ולא משכחת חימוץ, ולמה נקט הרמב"ם דוקא מנחת נסכים. ושוב נתיישבתי דלא קשה כלל דבמנחת חביתין ומנחת חינוך נאמר בתורה (ויקרא ו', י"ד) מורבכת, (ודרשינן בתורת כהנים (שם פ"ד) שתהיה חלוטה ברותחין א"כ היה מים כשרים ומשכחת לה חימוץ, על כן הדין דוקא במנחת נסכים, וזה פשוט. (מנחת חינוך שם אות ט)

²¹ ודוקא בייץ אבל בשמרי יין הוי חמין גמור (ביאור הלכה תסב סעי' ג ד"ה ללוש בייץ)

²² דהיינו שראה שאין השמן מספיק לגיבולה ומים הרי אסור להוסיף לה ולכן נותן יין (ערוך השולחן העתיד שם סעי' כ)

²³ ועיין תוס' פסחים פרק כל שעה ל"ב ע"ב ד"ה ומי פירות ותוס' מנחות נ"ג ע"ב ד"ה אין, שכתבו דאין זה סתירה לדעת רש"י שסובר דמי פירות להוד גם כן מחמיצין אך אינו חייב כרת והוי נוקשה, אם כן מאי מקשה הש"ס שם מי פירות הם וצריך ריש לקיש לומר דמגבלה במים, הא בלא מים גם כן הוי נוקשה ונוקשה הוי חמין לענין מנחות, דמקשה לר' יהודה דאית ליה שיאור פטור ואפשר אף איסור תורה ליבא, אם כן מקשה שפיר הא מי פירות הוה ליה רק נוקשה ופטור, עי"ש.

²⁴ תוס' מנחות נז ע"א ד"ה לרבות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

מי פירות²⁵ בלא מים²⁶ אין מחמיצין²⁷ לפיכך אפילו שהתה המנחה בשמנה זמן מרובה או שעירב בשייריה מי פירות ואפילו אם תפתה²⁸ מחמת זה אינו לוקה. וי"א²⁹ שלכתחילה אסור להשהותה.

²⁵ שו"ע או"ח תסב סעי' א ובכלל זה יין חלב דבש מי ביצים ושאר משקים כגון דם ושומן וזיעת אדם (וזיעת בהמה וכן מי רגליה י"א שמחמיץ עיי"ש סי' תנג סעי' ז ובמ"ב) כל שאינם מתולדות המים אבל טל ומי רגלים של אדם ומי הפה והאוזן והעין והחוטם של כל בעל חי מחמיצים שהרי הם תולדת המים (מ"ב שם ס"ק א וס"ק יב יג וסי' תסו סעי' ה ומ"ב שם)

²⁶ עיין בב"י סי' תסב שם ובלקוטי הלכות מנחות נה ע"א (כב ע"א בדפו"י) בזבח תודה ד"ה ת"ר שהביאו ג' דעות דעת רש"י בפסחים לו ע"א שמי פירות לחוד אין מחמיצין להיות חמץ גמור אבל הוא חמץ נוקשה ובתערובת מים הוא חמץ גמור ודעת ר"ת שם לה ע"ב בתוד"ה ומי שאינו מחמיץ כלל אבל אם עירב בתוכה מים ממהרת להחמיץ והוא חמץ נוקשה וכן כתב גם כן הרא"ש (סי' יג) וכן כתב הרב המגיד בפרק ה' מחמץ ומצה (ה"ב) בשם רוב המפרשים: ודעת הר"י שמי פירות אינם מחמיצים כלל ובתערובת מים אינם ממהרים להחמיץ אלא מחמיצים כשאר עיסה ואז הוא חמץ גמור וכן דעת הרמב"ם בפרק ה מחמץ ומצה ה"ב

²⁷ ואפילו אם הם מפירות חמוצים (מ"ב שם ס"ק ג)

²⁸ דאין זה חימוץ אלא סירחון (מ"ב שם ס"ק ד וי"ב)

²⁹ רמ"א שם סעי' ד דחוששין לכתחלה לסברת הני פוסקים דס"ל דמי פירות בלחודיהו ג"כ מחמיצים וממהרין ג"כ להחמיץ (מ"ב שם ס"ק טו)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואם עירב³⁰ במנחה מים³¹ ממהרת להחמיץ יותר משאר עיסה שאפילו בפחות משיעור הילוך מיל מחמיצה³² ולפיכך אסור להשהותה אלא צריך לאפותה מיד³³ ולענין חמץ בפסח, כבר התבאר במסכת פסחים דף לה..

³⁰ שו"ע ונו"כ שם ג' דהיינו במנחות שאין שמנן מרובה וכמש"כ רש"י מנחות נו ע"ב ד"ה קפריך ³¹ בין שהשמן או המי פירות מרובין והמים מועטין ובין להיפך. וכתבו האחרונים דאין חילוק בין שנילוש תחלה עם מי פירות או השמן ואח"כ באו למים קודם שנאפה או להיפך (מ"ב שם ס"ק ו) ועיי"ש סעי' ג' מתי בטל המים במי הפירות לענין שלא יחמיץ כלל

³² עיין ערוך השולחן העתיד מעשה הקרבנות סי' פה סעי' א' שהקשה דלדעת הפוסקים שמי פירות עם מים לא הוי אלא חמץ נוקשה וחמץ נוקשה בפסח אין איסורו אלא מדרבנן כמבואר במוש"ע או"ח תמב ותסב א"כ היכי משכחת ליה חמץ דאורייתא במנחות הרי בכל מנחה יש לוג שמן לעישרון ואע"ג שמערבים גם מעט מים וכמש"כ רש"י מנחות נו ע"ב ד"ה קפריך מנחת נסכים וז"ל "דבשלמא שאר הימוץ מנחות שאין שמנן מרובה כו' נותנין בהן מים הלכך איתסר בהן הימוץ" עכ"פ כיון שהוי מי פירות במים אינו אלא חמץ נוקשה ודוחק לומר שכל האיסור המוזכר כאן הוא רק למנחת חומא ולחם הפנים שאין בהם שמן וכן דוחק לומר שעיקר הפסוק בא לאסור שלא יחמיץ קודם שמערב השמן שהרי אז אינו מנחה כלל (אמנם עיין מנחת חינוך שם אות ח וז"ל ומ"מ משכחת חמץ גמור בכל המנחות כגון דנתן עליה מים והחמיצה קודם שנתן עליה שמן, או שלקח קצת ממנה בלא שמן רק סולת וחמיצה חמץ גמור, והיינו לאחר שמדדו בעשרון שהיה כלי שרת) ולכן כתב שאין למדים מנחות מחמץ בפסח אלא שבמנחות אף חמץ נוקשה איסורו מדאורייתא וכ"כ תוס' מנחות נג ע"א ד"ה אלא "ושמא יש שום ייתור בתורה ובמנחות דחמץ נוקשה חשוב חמץ גבייהו" ועיי"ש שהאריך בזה ועיי"ש עוד שכתב על מה דאיתא שם נ"ג ע"א דלר' מאיר דסבירא ליה דעל שיאור לוקין בפסח הוי ג"כ חמץ לענין מנחות ולר' יהודה דאין לוקין לא הוי חמץ דשיאור תלוי במאי דמספקא לן בהולין כג' ע"ב אי הוי חמץ נוקשה או בריה בפני עצמו דאי הוי חמץ נוקשה אסור במנחות כדלעיל ואי הוי בריה בפני עצמו אינו אסור ועפ"י ביאר דהגמ' מנחות נג ע"א דאמרינן לא תאפה חמץ אלא שיאור ולר' יהודה אינו לוקח היינו אי ס"ל דהוי בריה בפני עצמה אבל אי הוי חמץ נוקשה ודאי שאף שיאור בכלל האיסור ודלא כנוב"י סי' כב שדימה דיני מנחות לדיני חמץ בפסח וכבר השיג עליו החו"ד בספרו מקור חיים סי' תסב ס"ק א' ועיין ערוך השולחן העתיד או"ח שם סעי' י' אמנם במנחת חינוך שם אות ה' כתב דלדעת הר"י פרק אלו עוברין והרמב"ם פ"ה מחמץ ומצה הי"ג, עיין בראשונים (במלחמות ר"פ אלו עוברין וברא"ש שם סי' ו') ובאחרונים (גודע ביהודה קמא או"ח סי' כ"א) שהאריכו בזה, דפוסקים כר' יהודה בשיאור דפטור בהכסיפו פניו. משום ספיקא דהוא ספק חמץ או דהוא בריה בפני עצמו ואינו לא חמץ ולא מצה, א"כ להרי"ף והרמב"ם פטורים כאן בשיאור, ודוקא בהכסיפו פניו, כי אם נעשה כקרני הנבים פוסקים בזה דהוי חמץ גמור, עיין בדבריהם. וחמץ נוקשה אחר בלא שיאור, אם נאמר דחמץ נוקשה אין תלוי בשיאור, עיין אבן העזר או"ח סי' תמ"ב ובפני יהושע בסוגיא שם, תלוי אי פסקינן דנוקשה דאורייתא הוי כאן חמץ להתחייב, ולמאן דאמר נוקשה דרבנן אינו חייב (ועיין תוס' שם נ"ג ע"ב ד"ה אין ותוס' פסחים פרק כל שעה ל"ה ע"ב ד"ה ומי פירות, ובאחרונים) (פרי מגדים או"ח משב"ז הקדמה לסי' תס"ז) דמי פירות עם מים הוי נוקשה, ועיין צ"ח (פסחים שם ד"ה אין) ופני יהושע (שם ד"ה אמר וכו') ופרי מגדים (ריש סי' תס"ב במש"ב"ז). ושער המלך פ"ד מחמץ ומצה הי"ח כתב, דאף דנוקשה דרבנן מכל מקום בנוקשה כזה היינו מי פירות עם מים לכולי עלמא דאורייתא, והביא ראיה מסוגיא זו, ואין להאריך במה שהאריכו הם ז"ל, ומי פירות בלא מים גם כן דעת התוס' במנחות שם כן, עיי"ש) אמנם עיין בביאור הלכה סימן תסב ד"ה ממהרים להחמיץ שכתב בשם הפמ"ג דדוקא במיעוט מים יש סוכרים שהוא חמץ נוקשה אבל אם הרוב מים לכו"ע הוא חמץ גמור וא"כ האיסור המנחות אפשר דאיירי בכזה"ג וצ"ע ³³ אמנם אפשר שאין צריך לאפותה מיד כיון שהתם בפסח כיון שנעשה בגבולין איכא למיחש שמא ישהה ותתחמץ אבל במקדש כיון שזריזין הן וכדלקמן גבי לישה בפושרים אין חוששין כלל שמא ישהה אמנם עכ"פ ודאי צריך להזדרז יותר משאר עיסה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

וכבר התבאר לעיל דף כג: שאם תיבל³⁴ השירים³⁵ בקצח³⁶ או בשומשמין או בכל מיני תבלין ושמן³⁷, כשירה³⁸ מצה היא אלא שנקראת מצה מתובלת.

ופלפלין וזנגבי³⁹ ל³⁹ וכרכום אפילו קורט אחד עושה כל העיסה חמץ וכן מעט סיד חי ודוקא כשנלושו בתוכה אבל אם נפלו עליה יסלקנו ומותר וסיד שבכותל שכבר נתייבש ונתקשה כאבן אין אוסר.

ו. וימשחם ויקדש אותם ... מדת הלח נמשח בין מכפנים בין מבחוץ מדת יבש נמשחו מבפנים ואין נמשחו

שתי מדות⁴⁰ של יבש היו במקדש⁴¹. ושבע מדות של לח היו שם⁴². כל המדות האלו קודש ומכלי השרת, אלא שמדות הלח נמשחו מבפנים ומבחוץ, ומכלי היבש לא נמשחו אלא בפנים, לפיכך⁴³ בירוצי מדות כלומר מה שנופל מן הכלי לאחר שנתמלא במידות הלח קודש, ובירוצי מדות היבש חול.

ז. מניין למעלה מבשר חטאת ומבשר אשם ... ומשירי מנחות שהוא בלא תעשה ... כל שהוא ממנו לאישים הרי הוא

³⁴ רמב"ם שם הלכה יז

³⁵ ודוקא בשירים אבל בקומץ פסול כל דבר יתר עיין כסף משנה שם

³⁶ קימ"ל בלע"ז (מ"ב תנה ס"ק מד)

³⁷ ובראב"ד השיג שדוקא במצה האפויה נשנית שמותר לאכול שיריה בתבלין ואין הוששין לבטול טעם מצה כיון שהיא כבר אפויה אבל מנחת הסלת ללוש את שיריה בתבלין אוסר משום חמוץ אבל דעת השו"ע כהרמב"ם וכמש"כ בב"י שם ועין בלח"מ

³⁸ מלשון זה משמע שבדיעבד כשרה אבל לכתחילה לא יעשה כן והכי נמי כתב בשו"ע שם סי תנה סעי' ו שלכתחילה אין ליתן בה תבלין לפי שהוא חד ומחמם את העיסה

³⁹ שו"ע או"ח תנה סעי' ו ומ"ב שם

⁴⁰ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק א הלכה טז – יט

⁴¹ עשרון, וחצי עשרון, העשרון למנחות, וחצי העשרון לחלק בו מנחת כ"ג שבכל יום.

⁴² הין, וחצי ההין, ושלישית ההין, ורביעית ההין, ולוג, וחצי לוג, ורביעית, ולמה היו חצי ההין ושלישית ההין ורביעית ההין, למדידת הנסכים של זבחים, ולוג למדידת שמן המנחות, וחצי לוג למדידת שמן לכל נר מנרות המנורה, ורביעית לחלק בה השמן לחביתין.

⁴³ בהא דבירוצי מדות הלח קודש ובירוצי מדות היבש חול כו"ע מודו בה כדאיתא התם ולא פליגי רק בענין קדושות הכלים ופסק בת"ק. הר המוריה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

בבל תקטירו ושתי הלחם ולחם הפנים יש מהן לאישים ... המעלה מכולם על גבי הכבש ... חייב

שאור⁴⁴ ודבש⁴⁵ אסורין לגבי המזבח והמקטיר מהם הן על המזבח והן על הכבש⁴⁶ לוקה שנאמר (ויקרא ב פסוק יא) **כִּי כָּל שְׂאֹר וְכָל דְּבֶשׂ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה.**

וכן בכלל⁴⁷ לאו זה שאסור להקטיר על המזבח השיריים מכל דבר שנקרא קרבן⁴⁸, שאינן ראויין להקטרה, כגון בשר הטאות ואשמות, ושירי מנחות ואפילו הטאת העוף ולוג שמן של מצורע וכיוצא בהן, מפי השמועה למדו שכל דבר שמקצתו לאישים הרי שאריתו בבל תקטירו. אולם אינו חייב בהקריבם על הכבש⁴⁹, ויש מחייבים.

⁴⁴ רמב"ם איסורי המזבח פ"ה ה"א מנחות הינוך מצוה ק"ז אות ב
⁴⁵ וחמץ נוקשה תלוי בשיטות לגבי חמץ בפסח יש שיטות דסבירא להו דאסור מן התורה, ויש סוברים דלא הוה רק דרבנן, עיין טור או"ח סי' תמ"ב. ועיין באחרונים דתרי נוקשה יש, אותם הנחשבים במשנה פסחים מ"ב ע"א סוברים דהם מדרבנן, ומי פירות עם מים מודים דהוי דאורייתא, ועיין מקור חיים סי' תס"ב (ביאורים סק"א) ואבן העזר סי' תמ"ב. ולענין שאור, האחרונים האריכו בזה מאד. ועיין בצ"ח (שם ד"ה ודע) שכתב דדעת האחרונים ברמב"ם דאינו אלא דרבנן, ומדברי הרמב"ם כאן פ"ה הי"ג שכתב דאם הכסיו פניו אינו חייב, משמע דאסור מן התורה. ועיין מנחות (נ"ג ע"א) בענינים אלו, ואי אסור מדאורייתא בפסח הוי ליה חמץ גם כן לענין לאו זה, ואף דשם יש פסוק לרבות נוקשה, מ"מ כאן נמי, ועיין תוס' פסחים מ"ג ע"א ד"ה מאן תנא מנ"ח שם אות א ומצוה יב אות ד
⁴⁶ דאיתרבי כבש כמזבח ללאו זה. (מנ"ח שם)

⁴⁷ רמב"ם איסורי מזבח שם ה"ה
⁴⁸ והיא פלוגתא מנחות נח ע"א חד אמר דוקא כל שממנו לאישים וטאת העוף ולוג של מצורע אינו ממנו לאישים, ורבי עקיבא סובר כל דנקרא שמו קרבן, והלכה כרבי עקיבא מחבירו ודוקא על המזבח אבל לא על הכבש, והיא פלוגתא שם נ"ז ע"ב אם כבש כמזבח לענין זה, ופסק הרמב"ם כאן הל' ה' דכבש אינו כמזבח לענין זה רק לענין שאור או דבש. ונראה מדברי הרמב"ם דאין לוקין על זה, שכתב ואסור להקטיר ולא כתב דלוקין, ועיין כסף משנה כאן ה"ג הטעם כיון דהוא אינו מבואר בפירוש רק מדרשא סובר הרמב"ם דאין לוקין, וגם נותן טעם שם למה פסק דכבש אינו כמזבח, עי"ש. ולא כתב גם כן השיעור כיון דאין בו מלקות, ואפשר חצי שיעור אסור מן התורה אף על גב דלא חזי לאיצטרופי בכדי אכילת פרס, כמו שנתבאר לעיל ובכל אלו יש איסור אפילו במקטירן לשם עצים בפירוש, וזהו פלוגתא בזבחים ע"ז ע"א רבי אליעזר ורבנן, רבנן סוברים דוקא שאור או דבש מותר לשם עצים אבל כל הדברים הנ"ל אסורים אפילו לשם עצים, והלכה כרבנן, וכן פסק הרמב"ם פ"ו מפסולי המוקדשין ה"ב. וכבר כתבתי (לעיל אות ח') דהשתי הלחם אם מקריב על המזבח אפילו לשם עצים חייב נמי מחמת לאו דשאור, אף דשאור אינו חייב משום עצים מכל מקום נקרא קרבן, ולא גרע מהמקריב שאור עם קרבן דחייב משום עצים גם כן. וכן המקריב על הכבש חייב מחמת שאור עם הקרבן דחייב על הכבש עיין הרמב"ם כאן ה"ד, וכל אלו, היינו חוץ משתי הלחם דהם חמץ, וזה פשוט. מנ"ח אות ט
⁴⁹ עיין זבח תודה דף כג: ד"ה נקמינן שכן דעת הכס"מ בדעת הרמב"ם ועיין תורת הקדשים שם אות נ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואינו חייב⁵⁰ אלא עם מקטירן לשם קרבן אבל אם העלה שאור או דבש בפני עצמן למזבח לשם עצים פטור שנאמר (שם פסוק ג) וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יֵעָלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ, אִי אַתָּה מַעֲלָה אֲבָל אַתָּה מַעֲלָה לְשֵׁם עֲצִים.

והמקריב בסתמא שלא פירש שהוא לשם עצים, י"א שהרי הוא כמקריב לשם קרבן⁵¹. וי"א⁵² שאינו חייב עד שאינו מקריב בפירוש לשם קרבן.

ואם הקטירם⁵³ עם קרבן חייב, אפילו אם מעלה השאור או דבש בפירוש לשם עצים כיון דמקריבם עם הקרבן לוקה. וי"א⁵⁴ שאם אמר בפירוש לשם עצים אף בהקריב עם קרבן פטור, ורק בסתם והקריב עם קרבן חייב.

אחד⁵⁵ המקטירן כל אחד בפני עצמן⁵⁶ ואחד המקטיר תערובות שלהן לוקה⁵⁷ על כל אחד מהן בפני עצמו, ואם הקטיר שאור ודבש כאחד אינו

⁵⁰ רמב"ם שם א – ג

⁵¹ מנ"ח שם אות ז ובפרט כיון דקיבל עליו התראה הוי ליה כמפרש, כמבואר בכמה דוכתי (עיין סנהדרין עב ע"ב). והנה תחילת לשון הרמב"ם כאן ה"ג, המעלה שאור או דבש לשם עצים פטור, משמע אבל איסורא איכא, אך מהלימוד לריח ניחוח וכו' אבל אתה מעלה לשם עצים, נראה דלכתחילה מותר לשם עצים, (וכן נראה בזבחים ע"ז ע"א דמביא אשם ולוג ואומר וכו' עי"ש, אך אפשר משום תקוני גברא שם ע"ב) ואפשר מדרבנן אסור

⁵² כן דייק במנ"ח שם בדעת הלחם משנה ה"ד ודיעה קמייטא הוי דעת הכס"מ ה"ג

⁵³ כס"מ שם

⁵⁴ לחם משנה שם ה"ד

⁵⁵ רמב"ם איסורי המזבח פ"ה ה"א

⁵⁶ עיין שושנת העמקים כלל יז ד"ה וי"ל בפלוגתא דאביי וכו'

⁵⁷ ואם נפל מהם כל שהוא בקטורת נפסלה, ואם הקטיר ממנה בהיכל לוקה, ועל התערובות ג"כ קאי, והנה לא ביאר לנו הרמב"ם מאי תערובות דלוקין כאן, אי תערובות אפילו מין במינו דבכל התורה בטל וכאן הוא גזירת הכתוב דאינו בטל כלל, או תערובות כמו בהלכות המין ומצה (פ"א ה"ו) דכזית בכדי אכילת פרס ועי"ש. ומסתימת דבריו נראה דאינו בטל כלל, דכתב נפל כל שהוא בקטורת נפסלה, משמע אפילו ביותר מששים וכן במינו, וזה צ"ע בפסחים מ"ג ע"ב (ובתוס' ד"ה כמאן) ועיין לקמן הערה יב ועיין פמ"ג או"ח סי' ערב במשב"ז ס"ק ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

לוקה אלא אחת⁵⁸ לפי ששניהם נאמרו בלאו אחד⁵⁹ ואינו חייב בתערובות אלא בכזית דאין הקטרה פחותה מכזית⁶⁰.

ואפילו הקטיר דבר שאינו ראוי להקטרה בדבש או בשאור, הואיל והן קרויין קרבן לוקה. כיצד:

המעלה⁶¹ מבושר הטאת ואשם, או מבושר קדשים קלים, או משיירי המנחות, או ממותר העומר או מחטאת העוף, או מלחם הפנים ושתי הלחם⁶², או מלוג שמן של מצורע, המעלה כזית מאחת מאלו⁶³ בחמץ או בדבש בין למזבח

⁵⁸ ועיין בראב"ד מה שהשיג ובשו"ת רדב"ז ח"ה סי' פז (אלף תס) כתב דהרמב"ם לא גרים בדברי רבא לוקה ד'

⁵⁹ ועיין בקרן אורה מנחות נח סוד"ה וכבר שנסתפק (לשיטתו לעיל הערה ה דחייב בפנ"ע רק בכזית ונ"מ גם לכס"מ שם בתערובת ששניהם משלימים ביחד לכזית) מה הדין במעלה חצי זית שאור וחצי זית דבש אי מצטרפין להרדי ללקות עליו דחשיבי כמין אחד כיון שאין לוקה עליהם אלא אחד כשמקריבן יחד או דילמא דעכ"פ חשיבי כשני מינים

⁶⁰ ואפילו לדעת הכסף משנה שחייב בכל שהוא הכא שהוא על ידי תערובות, צריך להיות בתערובות כזית אף על פי שאין מן השאור ודבש אלא כל שהוא. ועיין שער המלך שם (ד"ה ודע שמ"ש) דהוא כסברת תוס' עבודה זרה סי' ע"ב ד"ה ואידך בשם הר"ר יקר מקינון, דאף לרבי שמעון דסובר (מכות י"ז ע"א) כל שהוא למכות, מ"מ על ידי תערובות צריך כזית בין הכל והיתר מצטרף לאיסור, הכא נמי סבירא ליה להרמב"ם דעל ידי תערובות צריך כזית וע"כ צ"ל דהיתר מצטרף לאיסור וכועירי פסחים שם. ולהלחם משנה הנ"ל בד"ה דסובר דהרמב"ם מצריך כזית (למלקות), אינו מוכח אי סבירא ליה היתר מצטרף לאיסור, דאפשר דוקא אם כל הכזית נתערב לוקין על התערובות. אך ממה שכתב הרמב"ם נפל כל שהוא בקטורת נפסלה ואם הקטיר ממנה בהיכל לוקה, נראה דאדלעיל קאי על נפל כל שהוא, א"כ סובר היתר מצטרף לאיסור, אך אפשר הוא דין בפני עצמו אם כן אינו מוכח כלל. אך כיון דזועירי סובר כן, והרמב"ם כאן פסק כן דדריש כל, יש סברא דיהיה כאן היתר מצטרף לאיסור, ואף דנבי חמץ (בפ"א חמץ ומצה ה"ו) אינו פוסק כן, עיין באחרונים שהאריכו בזה (עיין פרי חדש הלכות פסח סי' תמ"ב אות א' ד"ה ומאחר), עכ"פ לא ביאר לנו הרמב"ם כאן דין התערובות אם כדיני חמץ או בכל ענין, וגם לא ביאר לנו אי סבירא ליה היתר מצטרף לאיסור או לא, וצ"ע בסוגיא הנ"ל ואין ביכולתי כעת. מנ"ח אות ג

⁶¹ רמב"ם שם הלכה ג ד'

⁶² ולכאורה קשה למה גם כן שתי הלחם, הלא שתי הלחם הוי חמץ והוי בכלל הלאו דשאור. אך באמת כיון דמייירי אפילו לשם עצים להדיא להכסף משנה או בסתם להלחם משנה (כדלעיל) דבשאור לבד לא מחייב רק עם קרבן, על כן נקט שתי הלחם דהוי גם כן בכלל קרבן לחייב אפילו לשם עצים. אך עדיין קשה בלשון הרמב"ם דכתב המעלה כזית מאחת מאלו בחמץ או דבש וכו', דבשתי הלחם למה לי לאקרובי עם שאור אחר כיון דהם עצמם חמץ ואיקרי קרבן חייב, ומה בהקריב שאור אחר עם קרבן חייב מכל שכן דחמץ של קרבן עצמו חייב. וצריך לומר דהרמב"ם אכולהו קאי חוץ משתי הלחם, ולא הוצרך לפרש דהוא דבר פשוט, אך עיקר הדין צריך להשיענו דנקרא גם כן קרבן וחייב אף לשם עצים. וכן מה שכתב כזית מאחת מאלו, לא קאי על שתי הלחם, דהם חמץ וחייב על כל שהוא בפני עצמו כמו שנתבאר לעיל דעת הכסף משנה. מנ"ח אות ז

⁶³ נראה אף שאין מן השאור והדבש כזית רק כזית בין הכל חייב. ולדעת הכסף משנה כבר כתבתי לעיל דעל ידי תערובות עובר בכזית והיתר מצטרף לאיסור, ובדברי הלחם משנה נסתפקתי עיין לעיל וכאן מבואר בדברי הרמב"ם להדיא דכזית בין הכל סגי דהיתר מצטרף לאיסור.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ויבטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

בין לכבש לוקה, אף ע"פ שאין כל אלו ראויין להקטרה, הואיל והן קרויין קרבן⁶⁴ חייב עליהן שנאמר (שם) קרבן ראשית תקריבו אתם לה' וגו'.

והדבש הוא⁶⁵ שם כולל לדבש הידוע, הן דבש דבורים⁶⁶ הן דבש תמרים שהוא סתם הדבש של תורה הן מוהל היוצא מאיזה פרי, וכן כל פירות האילן הם בכלל דבש, והם בכלל לאו זה דלא תקטירו⁶⁷.

⁶⁴ ועיין בראב"ד מה שהשיג עליו ובשו"ת רדב"ז ח"ה סי' פז (אלף תס) ביאר דברי הרמב"ם ואכמ"ל

⁶⁵ הינוך קיז מנ"ח אות א

⁶⁶ שגם הוא ממתיקות הפרי בא, שהרי הדבורים רועות פרחי האילנות והעשבים ומקיאות אותו בכורת, ואדרבה הוא עיקר הדבש שו"ת רדב"ז ח"ג תתקסב (תקכו) ועי"ש במה שדקדק בלשון הר"א מזרחי ויקרא שם שאף הוא לא בא למעט דבש דבורים אלא שלא נאמר שדוקא דבש דבורים. ועי' פאת השדה להשר"ח מערכת ד כלל מא בארוכה, ושם בשם ס' בתי כנסיות שדבש דבורים אינו אסור עכ"פ מה"ת.

⁶⁷ דאין לפרש דבש, דאם כן איך יאמר אחר כך (פסוק יב) "קרבן ראשית תקריבו אותם", ועל כרחך היינו ביכורים (רש"י שם), ולא באים ביכורים מן דבש דבורים, שאינם "ביכורי אדמתך" (שמות לד, כו), אלא כל מתיקת פרי קרוי דבש, והשתא נוכל לפרש "קרבן ראשית" – בכורים, דהא תאנים ותמרים באים מהם ביכורים. גור אריה עה"ת שם אות כח. ועי"ש בהעמק דבר שפירש "קרא הכתוב כל דבר הממתיק ומטעים את המאכל דבש ע"ש שהוא ראש הממתיקים" ועיין משנה למלך כאן ה"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

